

vom, kad su u svom domu, kad su se »zajedno nastanili«. Tu je otac glava obitelji, tu je majka duša njezina, tu su djeca cvijeće kojim cvate od Boga blagoslovljena obiteljska zajednica. Osobito u Izraelu Božji blagoslov djece bio je tako poželjan, tako *bitan* za sretnu obitelj. Eno nam primjera u obitelji Zakarije i Elizabete! Svaki čestiti Nazarećanin otac obitelji bio je sretan kad je pod njegovim krovom procvao novi cvijet, njegov *sin*. Zašto Josipu, kojemu je Anđeo objavio veliku tajnu Upućenja Sina Božjega i naredio da *on*, *Josip*, tomu *Sinu* nadjene ime, zašto baš Josipu, najdivnijemu od svih očeva na zemlji, zakratiti tu čast da je pod *njegovim krovom*, pod njegovim očinskim okriljem započeo svoj zemaljski život njegov — *Sin*? Isus, koji će Josipa nazvati svojim *Ocem*, a takvim će ga smatrati sav Nazaret, a tako će ga zvati i njegova Majka: *otac tvoj i ja* (Lk 2, 48); i pod čijim će očinskim krovom provesti duge i duge godine: ne znam zašto ne bismo priznali da je On i djevičanski začet pod blagoslovljenim krovom siromašne Josipove kućice, koja se toga dana pretvorila u raj?

Zar samo zbog onoga nedužnoga *prin e* i još nedužnijega *parelaben*?...

Dr Stanko Petrov OFM

O. GEMELLI I LITURGIJSKI POKRET U ITALIJI

Izvanredan je i život i rad *o. Gemellija*, milanskog franjevca. Rodio se u *Milanu* 18. I 1878, a umro je 15. VII 1959. g. Veliki talenat, dinamična volja, plemenito srce: to je autentična slika *njega* — *konvertita*, koji je izašao iz pozitivističkih redova kao mladi doktor medicine, specijalist-kirurg i sveučilišni asistent Nobelovca profesora *Golgija*. I ušao je u *Serafinski perivoj sveca iz Asiza* da čitav svoj život, kao fra *Augustin*, posveti grozničavom, neumornom, mnogostrukom radu za načela *Kristova na području kulture i religioznog apostolata* — za rekristijanizaciju inteligencije preko providnosne *katoličke Univerze Srca Isusova*, a kršćanskog puka pomoću svestrane pastoralne, liturgijske akcije preko *Društva Kristova regaliteta*. Obje je ove ustanove on zamislio i ostvario: one su plod njegova genija i velikog srca.

Konvertit Eduard Gemeli, čim se je obratio i postao franjevac, imao je kroz pedeset godina svoje kulturne i apostolske akcije jedan jedini uzvišeni cilj: Privesti ljude modernog doba, veli o. Antonelli, do odluke: *spoznati i ljubiti Isusa Krista, našega Gospodina*. Poput obraćenika Pavla i Augustina on je postao idealnim ljubiteljem Krista i neusporedivim apostolom Njegova *Presvetoga Srca*.

O ovome svjedoče tri niza činjenica:

I. Za vrijeme I svjetskog rata, uz pomoć svojih vjernih i vrijednih suradnika, posvetio je na fronti Presv. Srcu Isusovu 2,000.000 časnika i vojnika

II. Poslije rata ustanovio je *Katoličku Univerzu* te joj dao ime *Presv. Srca Isusova*.

III. Pred trideset godina osnovao je: *»L'Opera della Regalità di Cristo«*: Društvo Kristova kraljevskog dostojanstva.

Sva tri ova velika ostvarenja imaju identični uzvišeni cilj: šriti i promicati kod učenih i neukih — spoznaju Krista i širenje Njegova socijalnog Kraljevstva ljubavi.

U ovom ću se prikazu ograničiti jedino na *golemu pastoralno-liturgijsku aktivnost o. Gemellija*, koju je on neumorno provlačao kroz trideset godina do posljednjeg daha na slavu Presv. Srca Isusova, a preko »Društva Kristova

Regalитета« koje je on osnovao g. 1928. i kojem je do smrti bio predsjednikom. God. 1931. pred tridesetak godina on je u ovom svome »*Društvu Regalитета Kristova*« osnovao — *liturgijsku sekciju*. Kroz čitavo to vrijeme razvijao je veliku liturgijsku propagandu — najvažnije poglavlje u povijesti liturgijskog pokreta u Italiji. Začuđuje kako je o. Gemelli, koji je bio psiholog, a ne liturgist, imao bistru intuiciju pastoralno-liturgijskih problema i kako je umno organizirao i spretno realizirao u čitavoj Italiji — *liturgijsku obnovu*.

On nije stručno rješavao liturgijske probleme, ali je imao profinjenu psihološku intuiciju i na prvi je pogled *uočio ogromnu formativnu vrijednost liturgije za život kršćanina, bilo intelektualca, bilo priprostog vjernika*. Kako je imao oštroidan apostolski duh, preko Društva Regalитета Kristova dao je dinamičan impuls liturgijskoj obnovi koju je on u Italiji s odličnim uspjehom *masovno organizirao*. Zato će njegovo ime sjati zlatnim slovima u povijesti tal. liturgijskog pokreta.

I LITURGIJA U ŽIVOTU I MISLI O. AUGUSTINA GEMELLIJA

O. Augustin Gemelli je sintetični genij: svaku je svoju vanjsku akciju najprije proživio i ostvario u svojoj nutrini. Sve što je potrebno kršč. životu, sve je bilo prisutno u njegovoj svećeničko-redovničkoj svijesti. Da protumačimo njegovu čudesnu aktivnost, moramo znati da je on duboko osjećao i proživljavao svoje svećeništvo. Postao je veliki *apostol liturgijske obnove*, ne stoga što je bio konvertit ili radi svojega franjevačkog mentaliteta *nego zbog svoga nutarnjeg uvjerenja*, zbog otkrića svoga vlastitog svećeništva. On je još 1933. napisao ovo: »Dosta se je sjetiti, da smo svećenici; dosta se je sjetiti, što znači biti svećenik, pa da želimo i nastojimo *da s nama mnogi žive život Crkve*... Nema ništa utješljivije... nego čuti kako narod naglas recitira molitve...« Trideset godina kasnije sv. Otac Ivan XXIII, 18. II 1959. g. rekao je pitomcima Američkog kolegija u Rimu: »Svećenik je rođen za liturgiju: da je intenzivno živi i da učini da je i vjernici žive.«

Kako je o. Gemelli bio *Rektor Katoličke Univerze* te morao permanentno residirati u Univerzi, uvijek je osjećao nostalgiju za samostanskim mirom, Kad su tada bile velike crkvene ili redovničke liturgijske svečanosti, uživao je da dođe u samostan te u toploj i osjećajnoj zajednici duha zajedno s braćom recitira obredne molitve.

Zahtijevao je da ga često informiraju: da li je vjerska služba u Kapeli neprekinuta i redovita, jer je, rekao je on: »Il centro e il cuore dell' Univerzita.« Kapela je središte i srce Univerze.

Svake je godine pobožno prisustvovao funkcijama Svete Sedmice — s misalom u ruci. Na Veliki je Četvrtak zajednički prisustupao sv. Pričesti sa svom braćom na njihovu veliku utjehu i radost. Pače, *on je u Milanu prvi ostvario norme obnovljene Svete Sedmice u Kapeli Srca Isusova*.

Kao svećenik, Gemelli je nadasve ljubio — *Brevijar*. U recitaciji Brevijara, brinuo se posebno za tačnost i preciznost. Brevijar je bio njegov najmiliji molitvenik. Jednom se tužio: »Mnogo puta mi svećenici uvečer pospani i umorni uzimljemo Brevijar da izvršimo dužnost, koja bi morala biti najljepši izraz našeg svećeničkog života.« Ovo je karakteristično za o. Gemellija što svjedoči o. Valugani: »Nekog dana, kad ga je neobično mučila bolest, mi smo

mu sugerirali, s obzirom na kritično stanje njegove bolesti, da više nije dužan umarati se recitiranjem Brevijara«, on je otvorio oči i nasmijao se, te lagano i s naporom reče: »Naprotiv, ja mislim da je uprav u Brevijaru koeficijent mojeg zdravlja.« I kad su ga braća pred smrt prenijeli u bolnicu sv. Josipa, sa sobom je nosio Brevijar!

Prije nego je postao franjevcem, kupio je Rimski Brevijar. Iz njega je molio svoje privatne molitve, neke psalme i neke lekcije, a ostavio je po strani sve molitvenike, koje su mu darovali i preporučivali. *Ljubav i poštovanje prema liturgijskoj molitvi postat će stalnim stavom njegove osobne pobožnosti* On će liturgijsku molitvu kao normu preporučiti članovima svoga Društva Regaliteta Kristova. Glasovita je njegova fraza, na izgled pretjerana, ali poslije pažljive analize mudra i istinita: »Ako bi nadošla žalosna vremena u kojima bi ti sve oduzeli, koju bi knjigu htio imati?« On za se odgovara: »Najprije sam rekao :*Stari i Novi Zavjet*. Zatim sam se popravio: *Brevijar*; i vjerujem, da bi on pružio materiju za meditaciju, za uzdignuće Bogu, za molitvu i hranu duše«.

Uvijek je promicao solidnu pobožnost crpljenu na čistim izvorima Crkve, posebno na Svetom Pismu i liturgiji. U svim svojim govorima, poslanicama, konferencijama, asketskim i duhovnim nagovorima uvijek se služio Misalom i Brevijarom.

Osnovao je tri *Duhovna svjetovna zavoda: Misionarki, Misionara i Svećenika Misionara Regaliteta Kristova*. Njima, i čč. sestrama studenticama u Apostolskom zavodu u Castelnuovo Fogliani, uvijek je stavljao na srce: »Slijedite svoju sklonost u izboru molitava, samo neka vaš izbor padne na najtradicionalnije molitve, na one koje su u običaju u univerzalnoj Crkvi...« Isto tako im je preporučivao za razmatranje knjige — svetaca i crkvenih naučitelja, Sveto pismo i liturgijska djela, čuvajući velike i svečane tradicije: »u jednu riječ, rekao je on njima, s molitvom živite život naše Majke Crkve.«

S Crkvom moliti — to je programatično načelo o. Gemellija, jasna direktiva za njegovo Društvo Regaliteta Kristova. U tom programu kondenzirana je sva njegova ascetika. Nikada nije prestao preporučivati: čitanje i razmatranje Sv. Pisma, djela otaca i teoloških traktata. Uveo je studij teologije za sve sveučilištarce.

On je, dalje, vrlo brojnim svojim učenicima i učenicama preporučivao solidnu pobožnost, bez individualizma i sentimentalizma, u jedinstvu, sa svim otkupljenim, katoličke pobožnosti. Veli on: »Naša molitva, naša Pričest ne smiju biti privatna, egoistična molitva nego zajednička s braćom Bogu uzdignuta, s riječima koje nam Prvorođeni sugerira. S nama su, i prvi među nama, braća apostoli, mučenici, sveci, djevice, svi zajedno zazivaju Oca preko Njegova božanskoga Sina i u ime Njegovo moleći Duha Svetoga; svi zajedno hranjeni Krvlju i Tijelom Kristovim i tako s Njim utjelovljeni.«

Jednom je govorio čč. sestrama studenticama o patvorenoj, pogrešnoj pobožnosti. »Pogrešna je pobožnost ona koja zatvara oči i uši nadajući se da Bog pošalje onoj gospođi duši posebne objave i posebne radosti.« Pa je nastavio: »Pijetistička je deformacija vjerovati da se pričestiti znači zatvoriti se u Bogu, zaboravljajući na duše koje nam je Bog povjerio, a izgrizati se u izjavama ljubavi koje daju jednu ljudsku slast i dosta.«

Više je puta govor o. Gemellija poprimalo oštre, teške tonove protiv krive pobožnosti, protiv sentimentalne i površne, i protiv nje se borio skrajnom energijom. Dalje uči on: »Najbolje su knjige za meditaciju one, u kojima se obrađuje koje otajstvo ili dogma, jedan vid života Kristova — da se nađe mo-

tiv za osobno popravljjanje. Neke duše ne nalaze hranu u ovim popravljajućim meditacijama... i padaju u sanjarije. Pseudo-pobožne knjižice su kuga duhovnog života. Uzmite knjige koje batinaju, da vam svako jutro dadnu jedno dobro batinanje.« Na svršetku je preporučio svojim studenticama čč. sestrama. »Ako priviknete djevočiće moliti, letjeti k našem Gospodinu, ali bez pogrešnih pijetizama, ako ih formirate u jednoj čvrstoj pobožnosti... vaša će škola svladati svaku kritiku i svaku borbu.«

On je također učio i *zdravoj pobožnosti prema Djevici Mariji*. Njegova najinteligentnija suradnica, prof. talijanske literature na Magisteriju, Maria B. Sticco reportira: »Kao dobar franjevac između mnogih titula Djevice najvolio je onaj Imakulate. Njoj je posvetio Fakultet magisterija i Centar studija u Mendoli... ali ipak je teološki vidio *Marijinu uzvišenost u Njezinu božanskom Materinstvu*. Cisto je franjevački ljubio onaj okvir, koga su inspirirali franjevci seičenta. Djevica je okrunjena zvijezdama, uspravna s Isusom u naručju, satirujući pod petom zmiju, kojoj dječak, oboružan kopljem, probada glavu.« Da je zaista ovakav bio o. Gemelli, evo njegovih riječi: »Ja se strašim sladunjave ženske pobožnosti. Ona je duhovna »loša roba«. Madonu treba promatrati na podnožju Križa. Odatle počinje Njezina misija *Majke Čovječanstva*. Moramo proći kroz teologiju da shvatimo *Presvetu Mariju*. Ako vi ne promatrate Madonu u teološkoj stvarnosti, nećete imati ploda od svoje pobožnosti. Ne možemo i ne smijemo odijeliti *Isusa od Majke... Pobožnost Presvetoj Mariji mora se temeljiti na dogmi i teologiji...*

Prema njemu ništa više ne potiče na pobožan život nego sjetiti se da smo živi udovi Mističnog Tijela Crkve i dozvati u pamet dužnosti koje kao takvi imamo. Liturgijski život hoće reći dublje i intimnije proniknuti istinu koju nam Crkva stavlja u usta; hoće reći dublje proniknuće u adoraciji neizrecivog otajstva božanske Osobe Spasitelja. Mnogi od nas svećenika, redovnika i Bogu posvećenih osoba moramo biti zahvalni liturgijskome pokretu, jer nas je potaknuo na vjernije odazivanje našem zvanju, na pažljivije obavljanje božanskih služba, na djelovanje prema bož. pozivu.«

Još par riječi o *metodi o. Gemellija za zdravi liturgijski apostolat*. On je bio savršeno poslušan crkvenom auktoritetu. Uvijek je spremno vršio sve *papinske direktive*. Nije se nikada udaljavao od crkvenih dispozicija. Uvijek je kontrolirao svoje »*Društvo Regaliteta Kristova*« da bude disciplinirano. Za vrijeme posljednjih godina života bio je još stroži: prije nego bi dao placet da se tiska koja liturgijska knjiga, pitao je savjet i korisne informacije od najautoritativnijih osoba u rimskim Svetim kongregacijama.

Još je jednu normu savršeno vršio: Htio je da se pokazuje — *respekt i vjernost i liturgijskom pjevanju*. Pisao je 16 I 1953. Direkciji »Regaliteta Kristova«: Cijenim da »Društvo Regaliteta« nadasve ima zadatak formirati i odgovoriti narod — *da osjeća i moli s Crkvom...* Ja insistiram da moramo naviknuti puk, iako je skroman, iako je seljački moliti se za vrijeme sv. Mise molitvama, koje Crkva upotrebljava i *pjevanjima* liturgije.«

G. 1933. objavio je članak u »*Rivista del Clero Italiano*«, u kojem je oštro reagirao protiv ekscesa nekih propagandista liturgije, koji u ime pretjeranog »liturgizma« nastoje dokinuti svaku vrstu neliturgijske pobožnosti. »Najbolji način, piše on, da se vrši liturgijski apostolat jest da se obavlja s finoćom, bez ekscesa, da se ne upadne u liturgizam. Mi smo uzeli za zadaću, šireći liturgijski apostolat, učiniti da naš narod živi s Crkvom. ... Kao što najbolje sredstvo za sretno putovanje u auto nije imati jaki motor, nego imati sigurne kočnice, — tako je najbolje sredstvo za liturgijski apostolat ne praviti zlo-

porabe. Stoga je najbolja metoda da druge uvjerimo o blagotvornim učincima liturgije dati liturgijskome pokretu i životu ulogu, koja mu pripada, bez nakane ugušiti sve druge forme želja kršć. duša.«

Ovakva je bila liturgijska duša O. Gemellija — u njegovoj osobnoj pobožnosti i u njegovoj magistratnoj nauci s obzirom na liturgijski pokret u Italiji, na metodu u liturgijskom apostolatu i na granice liturgijske aktivnosti. Tim duhom zadojio je članove svoga »Društva Kristova Regaliteta«, ploda njegova uma i svećeničkog srca.

II LITURGIJSKA AKTIVNOST O. AUGUSTINA GEMELLIJA

O. Augustin Gemelli ostavio je na svim područjima života i rada trag svoje jake ličnosti. Ne samo u apstraktnim formulama znanosti već i u konkretnim životnim djelima. O njemu tvrdi promotor fidei p. Antonelli. »Nauk je za nj, čovjeka skrajnje konkretna, bio baza za akciju.« On je na genijalan način ostvario susret između vjere i znanosti u *Katoličkoj Univerzi Srca Isusova*; strog znanstveni rad u »Institutu psihologije«; promicanje katoličke kulture konkretizirao je u smotri i izdavačkoj kući »Vita e Pensiero« (Život i Misao); kulturnu i duhovnu pomoć kleru iskazivao je preko smotre »Rivista del Clero Italiano«, a za ostvarivanje savršenosti osoba koje žive u svijetu osnovao je spomenuta *tri Zavoda i nazvao: Svjetovni zavod misionarka, Misionari i Svećenici misionari Regaliteta Kristova*. Vodio je duhovno i asistirao materijalno službenice u »Društvu namještenica« (L'Opera delle Impiegate). Napokon je osnovao i do smrti vodio »Društvo Regaliteta Krista Gospodina«. Ovo društvo, providnosno i suvremeno, ima za svrhu širiti religioznu kulturu u širokim narodnim masama. Njegovo članstvo o. Gemelli je revno i ustrajno, u duhu katoličke načelnosti i religiozne produbjenosti, do svoje smrti odgajao.

»Društvo Regaliteta Kristova« rodilo se iz jedne velike ideje, iz jedne temeljne istine, koja je sazorila u njegovu velikom duhu, od jedne ideje sposobne pretočiti se u djela: da mobilizira mnogostruke inicijative za procvat kršć. života kvantitativno i kvalitativno. Htio je da njegovi članovi duboko shvate kršćanske životne ideje i da ih integralno žive. Ako djela, društva i inicijative o. Gemellija nadživljuju njegovu fizičku smrt, nije to samo plod njegove izvanredne organizatorske sposobnosti već se to mora pripisati i njegovu čistom principu i temeljnoj ideji: *spoznati i ljubiti Isusa, Crkvu i Papu! To je životna snaga i nutarnja duša svih njegovih djela i pothvata.*

Duhovna je osnovica »Društva Kristova Regaliteta« teološki nauk o kraljevskom dostojanstvu Kristovu. On piše: »Mnogi dobri vjernici nijesu na to računali da Regalitet Kristov nije bilo koja pobožnost već je *proklamacija Kristovih prava na društvo*. Stoga mora jedno djelotvorno društvo *precizirati ideje i umnažati svijetlo, da se dopre do javnog, socijalnog priznanja SUVERENITETA KRISTA GOSPODINA.*«

U nauci o Kristovu Regalitetu Gemelli je našao motiv i područje širokog apostolata. Veli on o Kristu: »On nas je stekao za svoj Regalitet, pa da možemo uzvratiti ljubavlju na Njegovo neizmjereno Milosrđe i na Njegovu neizmjernu Ljubav, mi moramo živjeti i djelovati za *ovo Kraljevstvo*, koje je on ustanovio u svijetu i moramo razviti apostolat da se proširi *ovo Kraljevstvo*, i da *sudjeluje najveći broj osoba* za njegovo priznanje...«

Ovaj je nauk o Regalitetu Kristovu o. Gemelli smatrao za vjersko-moralni temelj i same Katoličke univerze, pače kao veličanstvenu sintezu svih svojih

djela, kao motornu i unitarnu ideju skup akcija koje su nikle u njoj. On je još 1930. dao postaviti na pročelje Univerze umjetnički kip KRISTA KRALJA, dar njegova »Društva Regaliteta Kristova.« Tad je izjavio: »Krist je zastava koju mi kanimo uvijek sve više podizati u visinu. Božanski Regalitet Kristov sinteza je svakog programa: on je i razlog opstanka i djelovanja ovog Ateneja.«

G. 1925. upravio je, u ime Kat. Univerze, molbu Sv. Stolici da se ustanovi *blagdan Krista Kralja*. U ovoj službenoj molbi tačno naglašava da se radi o REGALITETU LJUBAVI, pa predlaže da se proglašava blagdan Srca Isusova, Kralja univerzalnoga. Kad je Pijo XI Enciklikom »Quas primas« o Kristovu Regalitetu, ustanovio blagdan Krista Kralja, duša je o. Gemellija plivala u neizmjerne radosti. Odmah je u »Vita e Pensiero« objelodanio članak: »Regalitet Isusa Krista«. Pije XI »dao nam je blagdan, u kojem ćemo svake godine pjevati hvale Kristu Kralju.«

I odmah je *god. 1926. organizirao nacionalni Kongres Kristova regaliteta*. kod Kat. univerze u Milanu od 20. do 26. svibnja Kongres je jako odjeknuo u Italiji i u vanjskom svijetu. Rasprave su publicirane u posebnoj svesku, a prvorazredni govornici obradili su Kristov Regalitet s teološkog, liturgijskog, povijesnog, socijalnog... stanovišta, postavivši solidnu bazu za praktične inicijative. U Pijevoj Enciklici o. Gemelli je vidio revolucionarnu snagu istine i u toj je istini otkrio jedan od stožera franjevačke duhovnosti, jer se je sv. Franjo sam proglasio da je »Glasnik velikog Kralja.«

.... Poslije ovog Kongresa, kao njegov zreli plod, o. Gemelli je ustanovio: *L'OPERA DELLA REGALITA DRUŠTVO REGALITETA KRISTA GOSPODINA* u praktične, apostolske svrhe. Odmah je imenovao Promicateljni Odbor i 31. XII — 1928. Društvo Regaliteta... bilo je stvarnost. Ono je službeno nastupilo na blagdan Bogojavljenja 1929. a 1. VI pojavilo se njegovo glasilo »Adveniat«, koje izlazi sve do danas. Druga točka ovog Društva... glasi: »Surađivati za dolazak Kraljevstva našeg gosp. Isusa u duše pojedinaca, obitelji i društva, da spoznaju, ljube i služe, kako moraju, Suverenitet Kristov.«

Praktični je dio Društva Regaliteta Kristova bio: *proširenje vjerske kulture u krugove kršć. puka*. Gemellijev je cilj bio: da »Društvo Regaliteta Kristova« bude apostolsko društvo, koje će učiti i naučiti vjernike da spoznaju Krista; da ljube Njegovu kraljevsku vlast; da svojski surađuju za ostvarenje Kraljevstva Kristova; da učine jedinstvenom, snažnom i dosljednom kršćansku pobožnost u želji za savršenstvom. Četiri su glavne točke društvenog radnog programa: *Proširenje nauka o Kristovu Regalitetu, noćno reparatorско klanjanje, pučki liturgijski apostolat i tečajevi duhovnih vježbi za sve društvene slojeve u posebnim domovima, tzv. »OAZAMA«.*

Društvo je Regaliteta Kristova prvu točku ostvarilo preko brojnih publikacija. Noćno je klanjanje, kao reparacija za grijehe onih koji se bore ili ne priznaju Otkupitelja kao *SUVERENA*, konkretni odgovor na Njegovu neizmjernu ljubav. Ubrzo je broj noćnih adoratora porastao na 90 tisuća. Službeno je glasilo »Adveniat« objavilo priručnik za sat klanjanja. Dvije se »Oaze« nalaze uz franjevačka svetišta u Asizu i na Alverniji. Treća će se brzo otvoriti u Greccio. U ovim Oazama, već toliki niz godina, obavljaju Duhovne Vježbe mnogi biskupi, svećenici, kandidati za svete redove i bezbrojne izabrane duše, koje se duhovno napajaju na tim bistrim izvorima — evanđeoskim i franjevačkim.

III POČETAK GEMELLIJEVA LITURGIJSKOG APOSTOLATA

Prva akcija »DRUŠTVA KRISTOVA REGALITETA« bila je *liturgijski apostolat*. O. Gemelli je imao duboko shvaćanje svih problema pa i za najjednostavnije duše. On je na svojim putovanjima vrlo ljubezno diskutirao sa šoferima, kondukterima, podvornicima, radnicima, seljacima, majkama obitelji...

Izradio je *nacrt Statuta za širenje kulta Presv. Srca Isusova*. U ovom su dragocjenom dokumentu ideje i norme, koje će kasnije prihvatiti »Društvo Regaliteta Kristova«. Posebno su interesantne dvije točke onog programa koje dokazuju da je već o. Gemelli *mislio na liturgiju za formaciju i religiozni odgoj kršć. puka*. Evo njihova sadržaja

I Promicati knjige i priručnike molitava i razmatranja s osobitim odnosom na Srce Isusovo! Ove će se knjige pisati i tiskati da odgovaraju religioznoj umjetnosti i da istaknu sadržaj molitava i pjevanja, koje će se uzeti iz *Svete liturgije*.

II Proširiti slike Srca Isusova u umjetničkom ruhu koliko za kulturne slojeve toliko za priprosti puk. Ove slike, pa koliko bile umjetničke, morat će se odlikovati živom pobožnošću i uzimati molitve iz *svete liturgije*. Iz ovog je jasno da je o. Gemelli još g. 1919. nastupao u svome religioznom apostolatu *liturgijski*. Deset godina kasnije on će provoditi liturgijski apostolat po uzoru onog u Klosterneuburgu.

24. XI 1931. održan je zajednički sastanak »L'Apostolato Liturgico« iz Genove i Gemellijeva »Društva Regaliteta Kristova«. Složno je zaključeno da će milansko »Društvo R.K. V. u liturgijskim publikacijama sačuvati i intenzificirati strogo pučki karakter da podigne religioznu kulturu narodnih masa. S obzirom na sedmično glasilo zaključeno je da ono bude za sv. Misu. ilustrirano i s tumačem liturgijskih vremena, s tekstom i komentarom nedjeljne svečane sv. Mise i s talijanskim prijevodom latinskih molitava. Kasnije će se objelodaniti priručnici s ilustracijama, molitvama i komentarima na talijanskom: sakramenta Krsta, Krizme, Ženidbe, Sv. Poputbine i sprovoda. Kao suradnike izabrali su vođe Liturgijskog apostolata, dok je za urednika određen Don Primo REINA. I tako je i u Italiji započela velika pučka bitka da se »pokloni vjernicima svake nedjelje jedan letak, u kojem bi se protumačila sv. Misa onog dana.«

IV VELIKA PROPAGANDA ZA SV. MISU

Novost je i doprinos, za uspjeh liturgijskog pokreta u Italiji, o. Augustina Gemellija, što je on organizirao i razvio na veliko-liturgijsku propagandu. On je napisao i ovo: Cilj je »Društva Regaliteta Kristova« dati u ruke vjernika, svih vjernika, svih koji u nedjelje ulaze u crkve, jedan letak, koliko je moguće jeftiniji, u kojem, osim teksta sv. Mise, ima i pouka, kako slijediti sv. obred i shvatiti ono, što se na sv. Misu onog dana odnosi« Teškoća je bila dobiti: »Lagan tekst, lagan, lagan, koji može svak čitati« ... zatim naći distributere koji će ga srčano turati u ruke svih vjernika, bez razlike. Tekst je lagan, jezik razumljiv, za svakoga, ne apstraktan već konkretan to je direktiva, koju je on dao svojoj liturgijskoj akciji, koje se je držao do posljednjeg daha. Sv. Otac Pijo XI preko kard. PACELLIA izrazio mu je svoje visoko zadovoljstvo, jer »njegova inicijativa, koja odgaja na najbolji način mase vjernika u najživljoj vjeri i najsolidnijoj pobožnosti, učinit će da ne samo jedna skupina povlaštenih, nego da svi vjernici aktivno sudjeluju kod svetih

funkcija i slijede sv. obrede... Zaista samo kroz široki prodor u sve slojeve vjernika moći će se postići glavni cilj inicijative, koji prosvjetljava kršć. narod o najsvečanijem i najvažnijem činu kat. kulta.»

O. Gemelli je lako svladao poteškoću propagande, jer mu je dala bezuvjetnu potporu Ženska Kat. omladina pod vodstvom svoje predsjednice Armide Barelli. Lojalno je pohvalio genovsku liturgijsku akciju da se svake nedjelje onima koji dolaze u crkvu pruži letak sa sv. Misom.

Za blagdan Krista Kralja 25. X 1931. o. Gemelli je izdao izvanredno izdanje »La Santa Messa per il popolo italiano« i raspachao ga gratis u 500.000 primjeraka! U prvu nedjelju adventa započeo je redoviti propagandni tok. Na vratima crkava stajale su djevojke Kat. akcije i dijelile su misne letke za samih 20 centezima! Na prvi mah raspachali su 175.000 primjeraka, a u vrijeme velikih blagdana naklada se povećala i raspachavala u 300.000 primjeraka. Svaki je nedjeljni letak sadržavao latinsko-talijanski tekst, dobar uvod i liturgijske pjesme.

— . —

Od početka organizirane liturgijske propagande do 1944. talijanski je liturgijski pokret našao svoj put i svoj definitivni izgled. »Društvo Regaliteta Kristova« postalo je uglavnom *unifikatorni centar liturgijskih akcija* u Italiji. God. 1934. pisao je L. Andrianopoli da mu je o. Gemelli 10 XI 1938. povjerio da namjerava otvoriti **TEOLOŠKI FAKULTET U KATOLIČKOJ UNIVERZI**, fakultet zaista katolički s jednom katedrom — **LITURGIJE**. U tu mu je svrhu dao zadatak da pođe u Pariz i da se temeljito upozna sa funkcioniranjem »Visokog instituta liturgije«. U najnovije doba otvorena je u Kat. Univerzi Srca Isusova katedra *Povijesti liturgije*. O. Gemelli je umro, ali je ostala njegova ideja: kad se osnuje u Katoličkoj univerzi **TEOLOŠKI FAKULTET** s katedrom **LITURGIJE**, onda će Milan s *Katoličkom univerzom* i sa *Društvom Regaliteta Kristova* zaista biti centralni organ, duhovni centar liturgijskog pokreta i sve liturgijske propagande u Italiji.

Milan je započeo liturgijsku akciju nedjeljnim letkom, koji je nakon 10 mjeseci ušao u 5000 župa po svoj Italiji. Pacelli hvali to što su liturgijsku akciju započeli s letacima o sv. Misi, jer će tako vjernici imati pred očima svešćić o nedjeljnoj sv. Misi i moći će shvatiti i pratiti veliki obred i ujediniti svoje osjećaje s osjećajima Božanske Žrtve, užeći se u pravoj pobožnosti i revnosti za sveta djela.

O. Gemelli je htio da se kršć. narodu ne pruža goli, suhi sv. tekst. nego da nedjeljni letak bude mala, praktična liturgijska smotra, s malim nedjeljnim liturgijskim komentarom, da vjernici prodru u duh Crkve, s ilustracijama, nedjeljnim liturgijskim kalendarom i s muzičkim liturgijskim prilogom. I zaista ovaj nedjeljni letak g. 1943. pojavio se pod imenom »Vivi con la Chiesa« — i pod tim je imenom ostao do danas — pravi i solidni liturgijski tjednik. Državno je Papino tajništvo poslalo i drugu dragocjenu pohvalu, jer »Vivi con la Chiesa.« znači: povratak velike kršć. obitelji u ono plemenito inteligentno učestvovanje u sv. liturgiji Crkve, što je od velike vrijednosti za savršen kršć. odgoj i za najsolidniju hranu vjere i pobožnosti u svim okolnostima života. »God. 1938. ovaj liturgijski tjednik postao je još bogatiji, jer je donosio tekstove svih svetih Misa kroz sedmicu.

O. GEMELLI, da obogati liturgijsku literaturu za liturgijski odgoj vjernika, dao je prevesti, tiskati i proširiti na sve strane dvije knjige o sv. Misi: M. De Cochema »Sv Misa« i od PARSCHA »Što je sv. Misa?«

Osim sv. Mise liturgijska aktivnost u Milanu proširila se i na sv. SAKRAMENTE. Za svaki je sakramenat publiciran svezak, u latinskom i ambrosijskom obredu s dobrim uvodom i s komentarnim tekstom lat.-talijanskim. Jednako za sve sv. sakramente. Nekoliko je godina ranije Don BATTISTI objelodanio: *Sacramentario dei fedeli*, ali je karakteristika Gemellijeva liturgijskog pokreta, da se sv. Misa i sakramenti moderno obrade i ilustriraju, pa da se tako one ukusno opremljene knjižice prošire preko svih crkava u sve kutove, u svaku kršć. kuću u Italiji. »Društvo Regaliteta Kristova« pošlo je i dalje, pa se osim širenja tekstova sv. Mise i sakramenata u zgodno ilustriranim i komentiranim sveščićima, dalo na propagandu i dijelova bož. Oficija. Vrijedna je pažnje »Versperale per il popolo«: sveščići, razdijeljeni prema liturgijskim vremenima, sadržavaju »Večernje« nedjelja i glavnih svetkovina s latinsko-talijanskim tekstom i gregorijanskim notama. Metoda je Gemellijeve liturgijske akcije, dosljedne i uporne: *aktivno i totalno sudjelovanje vjernika u životu Crkve — uključivši i liturgijsko pjevanje.*

Ostao je još jedan veliki problem: *Uskladiti odnos između BIBLIJE I LITURGIJE.* P. PARSCH ga je shvatio i riješio. Ne može se ostvariti snažan liturgijski pokret bez paralelnog biblijskog pokreta. Biblija je supstrat čitave liturgije. »Društvo Regaliteta Kristova« prihvatilo se i ovog zadatka. Publicirana su četiri EVANĐELJA u posebnim svescima i lijepi prijevod PSALAMA s obilnim asketskim kalendarom.

God. 1936. pripravilo se i publiciralo u kolekciji »Bibbia e Liturgia« jedanaest svezaka, svaki od 200 stranica. Kolekcija je izašla pod direkcijom Andrianopola. On veli: »Ne smije se pobrkati pučki sa površnim... Ne smije se reći da se radi liturgijski, da se živi liturgijski, ako se zamijene molitvenici Misalom. *Liturgija je utjelovljenje dogme u molitvi, u životu kulta.*«

O. Gemelli dao je god. 1938. publicirati »L' Anno Liturgico« Liturgijski Godišnjak u šest svezaka da vjernici žive u duhu liturgijske godine. On veli: »Njim se služim i ja«.

V. SAT KALVARIJE za O. GEMELLIJA

Kad je buknuo II svjetski rat, liturgijski pokret nije prestao: radilo se i dalje, iako u ograničenom obliku. Providnost je kovala sat kušnje, boli i suza. 15. kolovoza 1943., na blagdan Velike Gospe, kad je izgledalo da je strašni sukob pri svršetku, Milan su Anglo-Amerikanci strašno bombardirali, ... i više su puta pogodili Katoličku univerzu. Piše nedavno preminuli mons. Olgiate, moj nezaboravni profesor metafizike i moderne filozofije: »Bili su plijen požara ... i sjedište »Društva Regaliteta Kristova« sa magazinom tiskanih svezaka, letaka, slika, skedarija i administrativnih knjiga. Činilo nam se nemoguće da će naša Univerza i društva, koja su njezina kruna i potporanj, morati stradati. Molili smo neizmjernim ufanjem. Zar Društvo Regaliteta Kristova nije zapalilo 100.000 sijalica (noćnih adoratora) koji su u tišini noći blistali u vrućoj molitvi, vapijući za dolaskom Njegova Kraljevstva ljubavi? Između ruševina, razvalina i vatre, koja je žderala što su stvarale godine napora i znoja, kao da nam je ona odgovarala da su ta djela, uprav jer su bila djela Gospodnja, nadahnuta i oživljena dahom Njegova Duha, morala dobiti posvećenje boli. Ovo je čas kalvarije. O. Gemelli je na prvu vijest doletio, dok se je rušilo pročelje... Gledao je suznih očiju ono što je na prvi pogled izgledalo suton i smrt njegova djela.« I zaključuje veliki Gemellijev prijatelj i

suradnik: »Naše je središte srušeno; ali je od one palače ostao uzgor — centralni dio nad kojim dominira Kip KRISTA KRALJA. Naš se pogled diže i spušta na BEŠMRTNOG KRALJA VJEKOVA«.

Vjera je pobijedila u srcima apostola Srca Isusova: O. Gemellija, mons. Olgiatija i gdične Armide Bareli. Oni su herojski započeli sve da capo. Trebalo je obnoviti i reorganizirati Univerzu, a ne zaboraviti obnovu »Društva Regaliteta Kristova« za nastavak liturgijske akcije u Italiji. I zaista, nakon samih nekoliko mjeseci pojavio se tjednik »Vivi con la Chiesa«. Malo kasnije izišli su iz štampe u novom izdanju svi svesci o sakramentima i sakramentalima...

God. 1947. »Rivista Liturgica« benediktinaca najavila je *Liturgijski kongres na kojem bi se ustanovio liturgijski nacionalni centar*. Kongres je uspio. God. 1949. službeno je objavljeno utemenjenje *Centra Liturgijske Akcije*. Određeno je sjedište u Genovi kod »L. Apostolato Liturgico«. »La Rivista Liturgica« kao službeno glasilo liturgijskog pokreta u Italiji. Ovaj je centar imao precizan cilj — upoznati kler i kršč. narod s naukom Enciklike »Mediator Dei« o liturgiji i razviti liturgijski apostolat, ali u skladu sa svim ostalim liturgijskim akcijama. Osobito s »Društvom Regaliteta Kristova«, kojeg je jedan član ušao u centralni odbor. Sad je sjedište preneseno u Rim.

VI LITURGIJSKO DJELOVANJE DRUŠTVA REGALITETA KRISTOVA OD 1949. DO SMRTI O. GEMELLIJA

Odmah poslije ratnih pustošenja »Društvo Regaliteta Kristova« počelo se oporavljati. God. 1948. »Rivista del Clero Italiano« mogla je najaviti: »Ove godine »Društvo Regaliteta Kristova« odlučilo je povesti križarsku vojnu u korist sv. Mise. »Od ovog časa do smrti o. Gemellija 15. VII 1959. protekao je vrlo plodan decenij u reorganizaciji, reviziji i novim formama apostolata. Pet je novih svećenika, tri svjetovna i dva franjevačka, posvetilo svoje energije liturgijskom apostolatu. O. Gemelli, iako invalid, a apsorbiran brojnim problemima Univerze, ipak je do smrti ostao predsjednik »Društva Regaliteta Kristova«, posvetivši mu svoju trajnu brigu i dajući mu mudre direktive.

God. 1955. dvadesetog listopada upravio je pismo svojim suradnicima, iz kojeg izbija da je njegova misao ostala bistra i vjerna pravcu koji je od početka dao Društvu.

U ove posljednje godine »Društvo R. K.« bilo je efikasni instrument kršč. života. Dosta je spomenuti samo neka ostvarenja:

1. Inicijativa »Društva Kristova Regaliteta« da se održavaju propovijedane LITURGIJSKE SEMDICE izdigla ga je u prvu liniju na području apostolata. Ono se orijentiralo na tu formu liturgijskog apostolata još od 1949. Za uspjeh ovih Liturgijskih sedmica mnogo su doprinijeli ciklostilirani praktični nacrti. Kasnije je štampana »pro manuscripto« — »BUSTA della Settimana Liturgica«, a u posljednje su vrijeme specijalisti objelodanili bogat svezak, pravi priručnik pod naslovom »Guida della Settimana Liturgica«.

God. 1957. Don Baracco je izložio u »Rivista del Clero Italiano« metodu i ciljeve ovih Liturgijskih sedmica. Metoda odgovara točno kriteriju koji je zacrtao o. Gemelli još 1931. g.: zrelost, pučki karakter i vjernost direktivama Sv. Stolice. I uspjeh je bio vanredan. God. 1955. održane su četiri Liturgijske sedmice; god. 1956. održano ih je 12; god. 1957. dvadeset i devet; god. 1958.

pedeset i osam; 1959. šezdeset, a god. 1960. šezdeset i šest. Ove su Sedmice propovijedali, osim u izoliranim župama, po dva propovjednika, a u gradskim centrima kao i biskupskima moralo je propovijedati po više svećenika.

Ova činjenica stvorila je za »Društvo R. K.« težak problem: adekvatno pripremiti propovjednike. O. Gemelli je odlučio svake godine održati konferenciju naučnog karaktera o pojedinim problemima pastoralne liturgije za one svećenike koji pod vodstvom o. Profilija, franjevca, najdjelotvornijeg vulgalizatora liturgije za vrijeme Liturgijskih sedmica, daruju svoju dragocjenu suradnju. Na ove konferencije znalo se sabrati i do 150 svećenika.

2. Druga je forma apostolata rezervirana za *KLER: DUHOVNE VJEŽBE na liturgijskoj bazi*. Inicijativa je nabačena 1947. g. da se komemorira 10-godišnjica Enciklike »Mediator Dei«. Uspjeh je bio izvanredan. Ovakve se liturgijske Duhovne vježbe održavaju svake godine i jedno su od najefikasnijih sredstava za odgoj klera u liturgijskoj pobožnosti.

3. Treća je forma bila štamparskog karaktera. P. FLEISCHMANN je predložio o. Gemelliju da štampa talijanski prijevod »BREVARIUM DEI FEDALI« u dvostrukom izdanju: sa samim talijanskim tekstom i sa latinsko-talijanskim.

U isti je mah »Društvo R. K.«, t.j. o Gemelli štampao: »Il Popolo alla Messa« od Agostini-Picchi i Albisetti — Vođ za zajedničko sudjelovanje u sv. Misi. Izdanje su vrlo toplo pozdravili čitaoci, osobito jer je sadržavalo obilni reportoar napjeva za puk, jednostavnih i lakih za sve da sjedine svoj glas — pjevajući Gospodinu u novim melodijama, ali gregorijanske inspiracije, na tekstove najautentičnijih izvora pobožnosti Crkve.

Još su se tiskali »Quaderni liturgici« o sv. Misi, o svećenstvu itd. Za teoretsko znanje tiskana je: »La santa Messa come offerta della comunità cristiana« (Misa kao poklon kršč. zajednice.) od JUNGMANNA. »La Santa Messa« od GUERRY-ja: »L'Educazione al senso liturgico« (odgoj za liturgijski smisao) od Lubienske itd.

4. Kad je Pijo XII proveo reformu *Svete Sedmice*, odmah je »Društvo Kristova Regaliteta« štampalo liturgijske tekstove s vrijednim historijsko-dogmatsko-pastoralnim komentarom svetih obreda Bertija. To je jedini i potpuni komentar na talijanskom jeziku.

Ovo je vrlo zaslužno »Društvo« tiskalo i papinske dokumente iz liturgijske materije, jer je bez dobrog poznavanja papinskih liturgijskih smjernica nemoguća uredna i ispravna liturgijska obnova. »Društvo R. K.« publiciralo je u separatnim sveščićima: »Mediator Dei«, zatim »Musicae sacrae disciplina«, te »L' Istruzione sulla Musica Sacra«, »La Sacra Liturgia« i druge dokumente kao »Mystici Corporis« i Dekret o Svetoj sedmici. Nekoliko mjeseci prije smrti o. Gemellija štampani su veliki liturgijski svesci: od Farine-Falsinija: »La Liturgia spiegata ai fedeli«; »Lode alla Vergine«; »L' Inno Acathistos alla divina Madre«: od Barsottija. A kao pastoralno liturgijsko pomagalo štampana je »Guida della Settimana Liturgica«.

Iako je »Društvo Regaliteta Kristova« razvilo veliku izdavačku djelatnost, ipak treba istaći da o. Gemelli nije nikada i nikako htio da ono djeluje na trgovačkoj bazi, već je tražio da bude eminentno apostolsko. Njegove su publikacije u čednoj opremi i imaju apostolski cilj da dospiju do mase vjernika. A one koje su namijenjene kleru, predstavljaju se kao pomagala za svećenički liturgijsku pastorizaciju. Stoga je iz njih isključeno znanstveno istraživanje i strogo teoretski doktrinalni ton. Nije se isto za tim da se u tim publi-

kacijama umanju ozbiljnost izradbe već da ih svećenici, stručni suradnici dotjerano obrade za praktične svrhe po želji o. Gemellija. On je god. 1958. osnovao Komisiju svećenika stručnjaka, kvalificiranih po nauku i pastoralnom iskustvu, kojima je povjerio proučavanje i izradbu raznih inicijativa »Društva Regaliteta Kristova«. Da je ovo providnosno apostolsko društvo moglo ispuniti svoj ustrajni masovni liturgijski apostolat, to se mora pripisati organizaciji, koju mu je dao izvanredni organizatorni talenat o. Gemellija, uz bezuvjetnu pomoć Ženske mladosti Katoličke akcije.

»Društvo Regaliteta Kristova« prošireno je po svoj Italiji zbog svoje elastične strukture. U Milaąu je predsjednik i centralni odbor. U pojedinim je krajevima po jedna delegacija. U biskupijama je biskupski odbor pod predsjedanjem jednog svećenika i po jedna biskupska delegatkinja, a u pojedinim je župama župska delegatkinja. Radi ovakve nutarnje organizacije po svoj Italiji lako se i brzo raspačavaju liturgijski tjednik i sve liturgijske publikacije. Zasluga je ovih revnih i šutljivih, a vrlo zaslužnih duša, da je o. Gemelli sa svojim sjajnim suradnicima uspio revno i ustrajno pokrenuti i ostvariti jaki liturgijski pokret u Italiji.

ZAKLJUČAK — DJELA GOVORE

Kolika je zasluga Gemellija i »Društva Regaliteta Kristova«, koje je on osnovao i kojemu je do smrti predsjedao? Opisao sam dokumente i inicijative: oni glasno i jasno govore!

O. Augustin Gemelli započeo je liturgijski djelovati s vjerom u uspjeh i sa zamjernom energijom preko svoga »Društva Regaliteta Kristova« provodio je liturgijsku obnovu u Italiji. Trideset godina neugasivim zanosom širio je liturgijsku pobožnost: provodio ju je inteligentno i velikodušno u duhu Enciklike »Mediator Dei« Velikog Pija, s apostolskim ciljem: liturgijski odgojiti svoj narod da postane integralno kršćanski. To je bio konstantni cilj liturgijske akcije: o. Gemellija i njegovih vjernih suradnika. To dokazuju ove činjenice: Tip njegovih publikacija, letaka, svešćića i djela, jeftina cijena i posebna briga pronaći solidne faktore za masovno raspačavanje liturgijske štampe, a osobito tjednika »Živi s Crkvom« u sve župe širom Italije, u svaku katoličku kuću. To je specifična linija njegova liturgijskog apostolata.

Nemoguće je ocijeniti, koliko je dobra ovaj milanski liturgijski eksperimenat učinio, jer su Božji sijači sijali apostolski, s čistom nakanom, bez egoističkih ciljeva. God. 1948. Armida Barelli pripravila je spomenicu, koju je revidirao o. Gemelli, a ona je poslala kard. Micari, onda prefektu Sv. kongregacije obreda. Između ostalog u spomenici istaknula je i ovo: »Tjednik »Vivi con la Chiesa« u prvih 12 godina raspačan je u 40 milijuna istisaka preko 500.000 liturgijskih knjižica, a na stotine i stotine tisuća letaka, manifesta itd.« Mora se ovdje naglasiti: Gemellijevo »Društvo Regaliteta Kristova« kao što se siromašno rodilo, tako je, uza sav ogromni publicistički uspjeh, ostalo siromašno, bez financijskih fondova, a bogato neugasivim apostolskim zanosom i čistim evanđeoskim duhom, koji su mu namrli u svetu baštinu njegovi duhovni divovi: O. Gemelli, Mons, Oligiati, Armida Barelli, dr. V. Nocchi, »sluga Božji«, P. Panighi i dr.

Ovaj liturgijski apostolski rad u Milanu budno je pratio sa Petrove Stolicе Kristov Zamjenik na zemlji. Sv. Otac Pijo XI. On je dvanaest puta pismeno preko svoga Državnog tajnika Kard. Pacellija pohvalio milansku litur-

gijsku akciju potičući na ustrajnost, blagoslivljajući i zacrtavajući programatske linije liturgijskog apostolata. 30. X 1937. on piše: »Dovesti vjernike u liturgijski život Crkve hoće reći... približiti ih čistim izvorima molitve i posvećenja, odgojiti pamet i srce... surađivati na proširenju onog što sv. Pavao zove »osjećaj Kristov«.

Preko 15 pisama uputio je u Milan preko Državnog tajnika Papa, veliki i sveti, *Pijo XII*, a kad je o. Gemelli umro, uputio je novom predsjedniku Društva Regaliteta Kristova pismo Sv. Otac Ivan XXIII u kojem piše: »Uspomena na blpk. o. Augustina Gemellija, utemeljitelja »Društva Regaliteta Kristova« i neumornog nadahnitelja njegovih inicijativa liturgijsko-pastoralnog smjera, Sv. Ocu je ugodna i draga njegovu srcu«.

Kad se je u rujnu 1956. održavao *Kongres Internacionalne pastoralne liturgije*, kard. G. Cicognani, prefekt Sv. kongregcije obreda, rekao je: »Katolička univerza u Milanu, toliko zaslužna za proširenje filozofske i literarne kulture, upućuje za ovoj specifični cilj »Društvo Regaliteta Kristova«, da ljudski duh ne bude samo osvijetljen svjetlom Kristovim nego da i živi od Njegove ljubavi.« Isti je kardinal 22. XII 1956. upravo pismo o. Gemelliju u kojem mu izjavljuje: »Vi znate koliko ja cijenim i poštujem akciju liturgijskog apostolata koju Vaša preuzvišenost tako mudro promiče i upravlja uz bok drugog apostolata, intelektualnog i znanstvenog, koji razvija vrlo zaslužna i draga Univerza. Sigurno, ako se je kršć. narod, posebno u Italiji, u posljednje decenije malko približio shvaćanju i užitku svećanih obreda Crkve, to se dugeje budnim i privlačivim publikacijama »Društva Regaliteta Kristova« koje su sada postale neophodno potrebne za pastoralnu liturgiju«. I sam predsjednik Centra liturgijske akcije izjavio je 1948. na Nacionalnom kongresu liturgije u Parmi da je liturgijski pokret u Italiji počeo u Finalpiji s oo. benediktincima prije I svjetskog rata, a *poprimio je masovni karakter s liturgijskom propagandom Gemellijeva Društva Regaliteta Kristova...«*

...Kad je 15. VII 1959. o. Augustin Gemelli umro, onda su svi crkveni krugovi superlativno isticali njegove neusporedive zasluge u providnosnim kulturnim i religioznim institucijama, koje je on genijalno zamislio, uzorno organizirao i — u savršeno crkvenom, radikalno katoličkom i sinovski papirskom duhu — do posljednjeg daha osobno vodio. Njegova *Katolička univerza Srca Isusova* odgovorila je katoličku inteligenciju sa svojim kulturnim apostolatom, a Društvo Regaliteta Kristova odgojilo je kršćanski puk da liturgijski živi s Crkvom.

Još ću spomenuti što je prigodom smrti o. Gemellija pisala francuska liturgijska smotra *»Maison-Dieu«*: da je »Milansko Društvo Regaliteta Kristova« jedno od najboljih izgraditelja liturgijskog pokreta u Italiji.« — *»Ephemerides Liturgicae«* spominju dužnim poštovanjem uzornu figuru O. Augustina Gemellija zbog njegova neumornog napora oko pučkog liturgijskog pokreta. On je htio da liturgijski pokret postane efikasno sredstvo apostolata u narodu. On je, kao malo tko, znao od Liturgije učiniti instrumenat osvajanja duša za Kristovo Kraljevstvo ljubavi. To je učio i naučio i »Društvo Regaliteta Kristova«: ono nastavlja taj uzvišeni apostolat.

Umro je o. Augustin Gemelli, ali ostaju njegova velebna djela, dokumenat njegove apostolske duše — *na Slavu Presvetoga Divnog Srca Isusova**.

Dr Krsto Kržanić OFM

LITERATURA: Gornji sam prikaz napisao prema: P. Rinaldo Falsini: Padre Gemelli e la rinascita liturgica in Italia, Milano 1961.